

## Kuruluş Adı: MÜSİAD – Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği

### Yeşil Mutabakat Eylem Planı Amaçları

### 2023 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

1.	<b>Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri</b>	<ol style="list-style-type: none"><li>1. MÜSİAD bünyesinde “Yeşil Ekonomi Çalışma Grubu” kurulmuştur. Bu grupta MÜSİAD Yönetim Kurulu’na bağlı olarak faaliyet gösteren 16 sektör kurulunun (tarım-gıda, otomotiv, enerji ve çevre, hizmetler, makine, savunma sanayi, mobilya vb.) temsilcileri yer almaktadır. 24 kişilik yönetim kurulu oluşturulan bu grup vasıtasıyla, SKDM’nin Türkiye’ye ve özellikle KOBİ’lerimize etkileri konusunda bilgilendirme / bilinçlendirme faaliyetleri yapılmıştır.</li><li>2. MÜSİAD öncülüğünde 220 MÜSİAD üyesi iş insanının ortaklığında kurulan Karbon Sertifikasyon ve Proje Geliştirme A.Ş. isimli girişimle ihracat tarafından SKDM’den etkilenen ve müşterileri tarafından ayak izi ölçümü, raporlama ve doğrulama talebi olan KOBİ’lerin bu sürece hızla uyum sağlayabilmeleri için ilgili destek hizmetleri verilmeye başlanmıştır.</li><li>3. Ortaya koyulan 12 aşamalı “İşletmelerde Karbon Nötre Dönüşüm ve İklim Değişikliğine Uyum Süreci” hizmet paketi MÜSİAD üyeleri başta olmak üzere pilot işletmelerde uygulanmaya başlamıştır. Karbon ayak izi ölçümü, raporlaması ve doğrulamasından, ürün ayak izi hesaplamasına, LCA ürün yaşam döngüsü analizi ve sürdürülebilirlik raporlamasına kadar bir dizi faaliyet işletmelerimizin bu konudaki uyum sürecine katkı vermektedir.</li></ol>
2.	<b>Yeşil ve Döngüsel Bir Ekonomi</b>	<ol style="list-style-type: none"><li>1. MÜSİAD bünyesinde “Yeşil Ekonomi Çalışma Grubu” kurulmuştur. Bu grupta MÜSİAD Yönetim Kurulu’na bağlı olarak faaliyet gösteren 16 sektör kurulunun (tarım-gıda, otomotiv, enerji ve çevre, hizmetler, makine, savunma sanayi, mobilya vb.) temsilcileri yer almaktadır. Grupta yapılan eğitim/sunum/çevrim içi toplantılar vasıtasıyla yeşil ekonomi ve döngüsel ekonomi kavramına yönelik bilgilendirme / bilinçlendirme faaliyetleri yapılmıştır.</li><li>2. Ağustos 2023’te Gebze’de Yeşil Ekonomi Kavramı ve Türkiye’ye Etkileri başlıklı bir panel programı düzenlenmiş ve üyelerimizin bu konuda bilinç düzeylerinin artırılması sağlanmıştır.</li><li>3. Ekim 2023’te düzenlenen MÜSİAD Sanayi ve Teknoloji Zirvesi MUST ’23 ile Yeşil Dönüşüm ve Türkiye’ye İlişkin Fırsatlar konusu işlenmiş, konunun uzmanları ile yeşil ekonomi kavramı, AB ile ilişkiler, fırsat ve tehditler işlenmiştir.</li><li>4. Kasım 2023’te Alman-Türk Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreteri ve Genel Sekreter Yardımcısı ile bir toplantı organize edilerek, Yeşil Ekonomi ve Döngüsellik başlığında ortak yürütülebilecek projelere ilişkin</li></ol>

		<p>görüş alışverişinde bulunulmuştur. MÜSİAD üyesi 65.000 şirketle Almanya tarafının bu konuya ilişkin ortak yürüteceği projelerin tartışılacağı bir program yapılmasına karar verilmiştir.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>5. Aralık 2023'te Bursa'da gerçekleştirilen Yeşil Dönüşüm Toplantısı ile çağrılı konuşmacı yeşil dönüşüm ve temiz enerji kullanımı başta olmak üzere elektrikli ulaşım teknolojileri, enerji verimliliği, iklim değişikliğine uyum gibi konular işlenerek, üyelerin kapasite gelişimi elde etmesi sağlanmıştır.</li> <li>6. MÜSİAD Enerji ve Çevre Sektör Kurulu Başkanı ve yönetimi ile Sanayi ve Teknoloji Bakanımızın katılımı ile Dünya Bankası, KOSGEB ve TÜBİTAK tarafından organize edilen "Türkiye Yeşil Sanayi Projesi" tanıtım ve değerlendirme toplantısına katılım sağlanarak, buradaki verilerin üyelerimize aktarılması sağlanmıştır.</li> <li>7. Aralık 2023'te TÜBİTAK yetkililerinin sunumları ile MÜSİAD üyelerine özel "Türkiye Yeşil Sanayi Projesi Destekleri Tanıtım ve Bilgilendirme Toplantısı" gerçekleştirilmiştir.</li> <li>8. Temmuz 2023'ten başlayarak her ay düzenli biçimde "MÜSİAD Enerji, Çevre ve İklim Değişikliği Bülteni" dijital olarak yayınlanmaya başlamış, başta yenilenebilir enerji, hidrojen enerjisi, çevre ve iklim değişikliğine uyum ile yeşil ekonomiye ilişkin gelişmeler düzenli biçimde MÜSİAD üyelerine aktarılmaya başlanmıştır. 7. sayımız olan Aralık 2023 sayısında COP28 programı değerlendirilerek, alınan kararlar işlenmiş ve konuya dair üyelerimizin bilgilendirilmesi sağlanmıştır. Her bir bültenin ayrıca podcast olarak seslendirmeleri de yapılmakta ve okumanın dışında bültenin dinlenebilmesi de sağlanmaktadır.</li> </ol>
3.	Yeşil Finansman	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ağustos 2023'te İklim Kanunu Taslağı'nda "Yeşil Ekonomi Çalışma Grubu" koordinasyonunda özellikle finansman ve finansal araçlar tarafında görüş/öneri taslağı oluşturulmuş ve Çevre Bakanlığı'na iletilmiştir.</li> <li>2. Borsa İstanbul Yönetim Kurulu Başkanı Erişah ARICAN ve Genel Müdürü Korkmaz ERGUN koordinasyonunda muhtelif zamanlarda Türkiye Yeşil Finansman ve Karbon Piyasası İşletme Borsası konularında toplantılar düzenlenmiş ve karşılıklı sektörel tecrübelerin paylaşımı yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda nasıl doğru bir model ortaya koyulması gerektiği değerlendirilmiştir.</li> <li>3. EPIAŞ Genel Müdürü Ahmet TÜRKÖĞLU ve ilgili daire başkanları ile Türkiye Yeşil Finansman ve Karbon Piyasası İşletme Borsası konularında toplantılar düzenlenmiş ve karşılıklı sektörel tecrübelerin paylaşımı yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda nasıl doğru bir model ortaya koyulması gerektiği değerlendirilmiştir.</li> </ol>
4.	Temiz, Ekonomik ve Güvenli Enerji Arzı	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. MÜSİAD bünyesinde kurulmuş olan "Enerji ve Çevre Sektör Kurulu" 23 kişilik merkez yönetim kurulu ile 14.000'i aşkın üye, 65.000 aşkın üye firmaya hizmet vermektedir. Ana çalışma konuları üyelerin yenilenebilir enerji, temiz enerji arzı, çevre ve iklim değişikliği alanlarında kapasitelerinin artırılmasına yönelik eğitim, bilgilendirme faaliyetleri, zirve, toplantı ve paneller düzenlenmektedir. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşlarına görüş/öneri vermekte, sektörel endişe ve sorunlara ilişkin kurumlarla iş birliği içerisinde çalışmaktadır. Yine</li> </ol>

		<p>yurt içinde 50’den fazla şubede kurulmuş olan “Enerji ve Çevre Sektör Kurulları” ile yerelde temiz enerji arzına dair çalışmalarını yürütmektedir.</p> <p>2. Enerji Bakanımız ve ilgili bakanlık birimleri ile temiz enerji kaynaklarına dair görüş alışverişinde bulunmaktadır. Özellikle üyelerimiz tarafından güneş enerjisi, rüzgâr enerji ve diğer temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin yatırımlar, yatırımlarda yaşanan sorunlar ve bunların çözümüne yönelik girişimlerde bulunulmuştur.</p>
5.	<b>Sürdürülebilir Tarım</b>	<p>1. İlki 2023 yılı Aralık ayında Konya’da gerçekleştirilen ve Enerji ve Çevre Sektör Kurulumuz tarafından organize edilen “İklim Değişikliği ve Şehirlerin Geleceği Çalıştayı” kapsamında özellikle tarım tarafında aksiyon planı çalışılmıştır. Çalıştayı her yıl dört pilot ilde (Muğla, Samsun, Sakarya ve Konya) Nisan – Temmuz – Ekim – Aralık aylarında yapılmasına karar verilmiştir.</p> <p>2. Bu kapsamda tarımda iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmak için, iklim değişikliğinin bugüne kadar gerçekleşmiş ve gerçekleşebilecek tüm sonuçları üzerinde her yönüyle yetkili olacak, bütçesi olan, sürekli fikir üretecek yaptırım gücü olan ve doğrudan Cumhurbaşkanlığına bağlı bir “Sürdürülebilir Tarım Enstitüsü” kurulması projesi ortaya çıkarılmıştır.</p> <p>3. Ayrıca arazi toplulaştırılmasına hız verilmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması, tarımda dijitalleşme ve yapay zekâ kullanımının teşvik edilmesi, iklim temelli tarımsal sigortaların yaygınlaştırılması ve özellikle üreticilerin iklim değişikliğinin görülen ve muhtemel etkilerine bağlı olarak eğitim programları ile desteklenmesine yönelik prensip kararları alınmıştır. Bu kararların uygulanması için işbirlikleri 2024 yılı içinde geliştirilmeye çalışılacaktır.</p>
6.	<b>Sürdürülebilir Akıllı Ulaşım</b>	<p>1. MÜSİAD öncülüğünde kurulan Elektrikli Araçlar A.Ş. girişimi ile pilot il olan Konya’da şehrin dönüşümü ve ulaşım sisteminin emisyonuz hale getirilmesi konusunda çalışmalar yürütmüştür.</p> <p>2. Bu kapsamda Konya’da elektrikli araçların yaygınlaşmasının sağlanması ve akıllı ulaşım sistemlerine dönüşümün kolaylaştırılması amacıyla EPDK’dan şarj istasyonu ağı işleticilik lisansı alınmış ve şehir merkezinde 55’e yakın şarj istasyonu kurulmuştur.</p> <p>3. Şarj istasyonlarında satışı yapılan elektrik için Türkiye’deki en düşük tarife olan AC cihazlar için 5,49 TL/kWh (KDV dahil) ve DC cihazlar için 6,99 TL/kWh (KDV dahil) olarak belirlenmiş ve kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.</p> <p>4. Proje kapsamındaki şarj cihazları ve dakikalık araç kiralama sistemi PTT Teknoloji, TCDD ve Büyükşehir Belediyesi ile birlikte hayata geçirilen TROTA (MAAS – Mobility as A Service – Uçtan Uca Tek Platformda Ulaşım Çözümü) projesine entegre edilmektedir.</p>

		<p>5. Bunun dışında pilot şehir olan Konya’da paylaşımlı dakikalık araç kiralama projesinin hayata geçirilmesi için çalışmalar başlatılmıştır. Bu kapsamda 20 adet %100 elektrikli araç satın alınmıştır. Elektrikli araçların özellikle şehrin tarihi merkezinde konumlandırılması ve mobil uygulama aracılığı ile Büyükşehir Belediyesi ile işbirliği kapsamında, 2024 yılı içinde hızla yaygınlaştırılarak araç sayısının artırılması, bu araçlara trafikte öncelik sağlanması gibi konularda mutabakat sağlanmıştır.</p>
7.	<b>İklim Değişikliği ile Mücadele</b>	<p>1. İlki 2023 yılı Aralık ayında Konya’da gerçekleştirilen ve Enerji ve Çevre Sektör Kurulumuz tarafından organize edilen “İklim Değişikliği ve Şehirlerin Geleceği Çalıştayı” kapsamında özellikle sürdürülebilir çevre, iklim değişikliğine dirençlilik, eğitim ve iklim paydaşları alanlarında bir aksiyon planı çalışılmıştır.</p> <p>2. Bu kapsamda eğitimin her kademesinde ve kamu kurum kuruluşlarında yılda 1 defa zorunlu olmak üzere, üniversiteler ve büyükşehir belediyeleri tarafından iklim değişikliği konuları hakkında bilgi verilmesi, dünyada iklim değişikliği ile ilgili gelişen olayların takip edilebilmesi ve bilinçlendirmenin artırılabilmesi amacıyla basın ilan kurumu tarafından verilerin güncel olarak aktarıldığı web sitesi ya da sosyal medya sayfalarının oluşturulması, STK’lar tarafından ambalaj ve alışveriş poşetlerinin azaltılması amacıyla file, kağıt torba ve benzeri malzemeler temin edilerek kurum ve kuruluşlara dağıtımlarının sağlanması, park, bahçelerde, kurumlarda, üniversitelerde ve okullarda peyzaj düzenlemelerinde iklim olaylarına dayanıklı kurakçıl bitkilerin kullanımı sağlanmalı, iklim değişikliğine engel olabilmek için sürdürülebilir toplumlar oluşturulmalı, sürdürülebilir çevre oluşturulabilmesi için güçlü bireye güçlü aileye ve güçlü topluma ihtiyaç olduğu ortada iken, bu çalışmalarını güçlendirici ve teşvik edilmesine yönelik prensip kararları alınmıştır. Bu kararların uygulanması için iş birlikleri 2024 yılı içinde geliştirilmeye çalışılacaktır.</p>
8.	<b>Diplomasi</b>	<p>1. Aralık ayında Dubai’de gerçekleştirilen COP28 BM İklim Değişikliği Taraflar Konferansı’na MÜSİAD’ı temsilen 8 kişilik bir heyet katılım göstermiştir.</p> <p>2. COP28 kapsamında "How to Understand and Adopt Climate Change from The Perspective of MUSIAD Members" başlıklı bir panel programı düzenlenmiştir. Yoğun katılımı gerçekleşen programda MÜSİAD perspektifinden iklim değişikliğine uyum, yeşil dönüşüm ve şehirlerin karbon nötre dönüşümü konularında sunuşlar yapılmıştır.</p> <p>3. COP28 kapsamında Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip ERDOĞAN ile Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Başkanı Şeyh Mohamed bin Zayed Al Nahyan ziyaret edilerek görüş alışverişinde bulunulmuştur.</p> <p>4. Çevre Bakanlığımıza bağlı olarak kurulan İklim Değişikliği Uyum ve Koordinasyon Kurulu’nda (İDUKK), 2023 yılı içinde 2 kez gerçekleştirilen koordinasyon kurulu toplantısında MÜSİAD kurul üyesi olarak temsil</p>

		<p>edilmiştir. Bu kapsamda kurul tarafından hazırlanan “2023-2030 İklim Değişikliği Uyum ve Azaltım Eylem Planı” na katkı sağlanarak, ilgili görüşlerimizin eylem planına yansımaları sağlanmıştır.</p> <p>5. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA) Direktörü Gürbüz GÖNÜL ile istişare toplantısı düzenlemiş ve Türkiye'nin IRENA üzerinden finanse edilen projelerden daha fazla pay alabilmesi için gereken çalışmaların detayları tartışılmıştır. Türkiye'nin IRENA tarafından çok az projenin finanse edildiği bir bölge olduğu görülmüş, 2024 yılında bu konunun daha fazla gündem edilmesi ve somut adımlar atılması kararlaştırılmıştır.</p>
9.	Bilgilendirme ve Bilinçlendirme Faaliyetleri	<p>1. MÜSİAD Enerji ve Çevre Kurulu tarafından yayınlanan aylık bülten ile MÜSİAD üyelerine dijital ortamda ve podcast ses dosyası olarak Çevre, İklim Değişikliği ve Enerji konularında güncel gelişmeler paylaşılmaktadır. Aylık düzenli istatistiksel bilgiler, enerji, iklim değişikliği ve çevre mevzuatlarındaki güncel gelişmeler her ay bültenimizde yer almakta ve üyelerin tek elden ve hızlı biçimde bilgiye ulaşması sağlanmaktadır.</p> <p>2. Enerji Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, TÜBİTAK ve KOSGEB başta olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlarımızla üyelerin bilgi düzeyinin artırılması ve bilinçlendirilmesi kapsamında düzenli eğitim, panel ve çevrim içi toplantılar düzenlenmiştir.</p> <p>3. “Yeşil Ekonomi Çalışma Grubu” ve “Enerji ve Çevre Sektör Kurulu” koordinasyonunda Çevre Bakanlığı birimleri (İklim Başkanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, ÇED Genel Müdürlüğü vb.), Türkiye Çevre Ajansı, Enerji Bakanlığı birimleri (Enerji Verimliliği ve Çevre Dairesi, TEDAŞ, TEİAŞ vb.), çevre, enerji ve iklim değişikliği konusunda çalışmalar yapan kamu ve özel sektör kuruluşlarına düzenli ziyaretler gerçekleştirilmiştir.</p> <p>4. Aralık ayında ENVER Enerji Verimliliği Derneği ve OSBÜK ile ortaklaşa “Sanayide Enerji Verimliliği ve Dijital Dönüşüm” başlıklı panel programında “Yeşil Ekonomiye Geçiş: Türkiye İçin Yeni Yol Haritası” başlıklı çalışma sunularak katkı sağlanmıştır.</p> <p>5. İlki Aralık ayında Konya’da gerçekleştirilen “İklim Değişikliği ve Şehirlerin Geleceği Çalıştayı” ile 8 ana başlıkta yeşil dönüşüm ve şehirlerin iklim değişikliğine uyumu konuları geniş kapsamlı olarak ele alınmıştır. Her bir masada bir moderatör ve raportöre ilaveten, konuyla ilgili üniversite temsilcisi, STK temsilcisi, meslek odası temsilcisi, kamu kurumu temsilcisi, özel sektör temsilcisi, üniversite öğrencisi temsilcisi ve lise öğrencisi temsilcisinin yer alması sağlanarak ilgili tüm tarafların sonuç raporuna katkı vermesi sağlanmıştır. 102 kişilik bir ekiple Türkiye’de ilk kez bir şehrin yeşil dönüşümü planlanmış ve sonraki yıllarda burada alınan kararların takibi ve revizyonu için bir irade ortaya koyulmuştur. Çalışma yapılan masalar ve konu başlıkları aşağıda verilmiştir. Bu kapsamda mevcut durumun ortaya koyulması (1), kısa vadeli -2024- aksiyon planlarının oluşturulması (2) ve orta-uzun vadeli beklenti ve hedefler (3) her bir çalışma masasında tartışılarak kaleme alınmıştır.</p> <p>1. Enerjide Dönüşüm Masası</p>

2. Sanayide Dönüşüm Masası
3. Ulaşımında Dönüşüm Masası
4. Tarımda Dönüşüm Masası
5. Sağlıkta Dönüşüm Masası
6. Şehirleşme ve Binalarda Dönüşüm Masası
7. Sürdürülebilir Çevre Yönetim Masası
8. Eğitim ve İklim Paydaşları Masası